

Ekologisk produktion

- Goda exempel från Blekinge

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 KARLSKRONA.

Rapport nr: 2006:9

ISSN: 1651-8527

Rapportnamn: Ekologisk produktion - Goda Exempel från Blekinge.

Dnr: 511-446-05

Författare: Maria Strand.

Övriga medverkande: Anders Gunnarsson, Johannes Holswilder, Helene Reiter & Birgitta Jonasson

Layout: Johannes Holswilder & Håkan Karlsson.

Kontaktperson: Maria Strand, 0455-870 71. maria.strand@k.lst.se

Fotografier: Maria Strand. Fotografier på sidan 6 och sista sidan: Jonas Johansson

Tryckeri: Mixi Print AB 2006.

Upplaga: 2000 ex.

Fotografier framsida: Mangold; Ko i Inglatorp; Morötter och rödbetor; Får i Nättraby

Fotografi baksida: Kor i Märserum

Skriften är utgiven av Länsstyrelsen och ingår i svenska Miljö- och landsbygdsprogrammet för jordbruket som finansieras gemensamt av Sverige och EU.

© Länsstyrelsen Blekinge län

Innehållsförteckning

Vad är ekologiskt lantbruk?	4
Ekologiska dikor i Märserum	6
Ekologiska grönsaker levereras direkt hem	8
Ekologisk mjölk i Björketorp	10
Ekologiska lamm betar skärgårdsö	12
Ekologisk Simmental i Inglatorp	14
Ekologiska grönsaker på Ramdalaslätten	16
25 % ekologiskt i offentlig förvaltning	18

Vad är ekologiskt lantbruk?

Vad är ekologiskt lantbruk?

Ekologiskt lantbruk innebär att man eftersträvar att använda jordbruksmark och djur på ett hållbart sätt med en hög självförsörjningsgrad. Genom att utnyttja gårdens förnyelsebara resurser både vad det gäller växtnäring och foder, så bildas ett slutet kretslopp. Handlingsgödsel ersätts med organiskt gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel ersätts av bland annat mekanisk bekämpning som till exempel ogräsharvning. Förebyggande och planering är två nyckelord i ekologisk odling.

För att få kalla sin produktion ekologisk krävs att vissa regler uppfylls och för att marknadsföra sina varor som ekologiska krävs att man är certifierad.

Målet med ekologiskt lantbruk är att:

- bevara jordens bördighet på lång sikt.
- skapa ett kulturlandskap med stor artrikedom och genetisk mångfald.
- minimera förbrukningen av icke förnyelsebara naturresurser.
- skapa ett kretslopp där förlusterna av näringsämnen minimeras.
- undvika användning av onaturliga ämnen.
- främja en god hälsa hos djuren.
- ge djuren möjlighet till ett naturligt beteende.

Nationellt mål

Regeringen beslutade 16 mars 2006 om ett nytt nationellt mål för den ekologiska odlingen. Detta innebär att 20 procent av all åkerareal ska vara certifierad ekologisk odling vid utgången av 2010 och att den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare bör öka markant. Dessutom bör den certifierade produktionen av griskött och matfågel öka kraftigt.

I tabellen längst ner på sidan visas ansökta arealer åkermark i ekologiska stödet och certifierad ekologisk åkermark och antal brukare av bägge typer år 2005. Den ekologiska stödarealen är cirka 15 % av all åkerareal i Blekinge och den certifierade odlingen utgör 3,5%. Här ser man att vi har en bra bit kvar för att nå det nationella målet men om alla med ekologiskt stöd blir certifierade är vi en bra bit på väg.

Drivkrafter till ekologisk produktion

Det finns många saker som gör att odlarna lägger om till ekologisk odling och djurhållning. En drivkraft kan vara motviljan att hantera bekämpningsmedel eller en generell oro över miljön. Man kan även ha ett ekonomiskt motiv vid förändringen.

Ekonomiska analyser visar att de ekologiska ersättningsarna och ett högre pris på produkterna medför ett mer konkurrenskraftigt alternativ till den konventionella produktionen. Kombinationen av dessa ger livskraftiga ekologiska jordbruk.

Miljöersättning för ekologiska produktionsformer

För att främja ekologisk produktion betalar staten och EU ut miljöstöd för ekologisk produktion varje år. Under stödperioden 2007-2013 kommer detta att fortsätta och nu kommer den certifierade produktionen att få högre stödbelopp. Ersättningen beror på vilka grödor som odlas eller vilka djurslag som föds upp. Detta är ett sätt att främja ett skonsammare jordbruk utan bekämpningsmedel och handelsgödsel. Att man är berättigad till stöd innebär inte att man får marknadsföra sina varor som ekologiska, för detta krävs certifiering

År 2005	Ansökt ekologiskt åker areal/ totalt antal areal (ha)	Certifierad ekologisk åker (ha)	Antal ekologiska brukare/totalt antal brukare	Antal certifierade ekologiska brukare	Ekologisk åkerareal i procent av den totala arealen	Certifierad ekologisk åkerareal i procent av den totala arealen
Karlshamn	337/4 423	155	25/278	3	13 %	3,5%
Karlskrona	1 709/10 630	552	144/724	18	16 %	5,2 %
Olofström	234/2 035	13	22/192	2	11 %	0,6 %
Ronneby	1277/8 012	402	70/444	8	16 %	5,0 %
Sölvesborg	104/5 405	8	14/193	1	2 %	0,1 %
Blekinge	3 662/30 506	1130	275/1824	32	15 %	3,7 %

Ekologisk åkermark i Blekinge. Källa Statens jordbruksverk 2006-02-14 och KRAV:s statistik 2005.

KRAV

KRAV bildades 1985 och har utvecklat ett regelverk för ekologisk produktion. Är man certifierad enligt dessa regler får man sälja sina varor med varumärket KRAV. Reglerna som styr KRAV-brukarna går utöver EU:s regelverk vilket bland annat innebär att djuren får ett bättre skydd än vad lagen säger. KRAV-godkänd djurhållning ska utgå från djurens naturliga beteende. Alla djur ska hållas i sådan miljö och skötas på ett sådant sätt att djurens hälsa och välfärd främjas.

Uppfödningen ska kännetecknas av en mycket god djuromsorg och ett gott djurskydd.

Utfodringen ska anpassas till djurens naturliga behov, kraftfodergivorna ska begränsas. Det ska göras förebyggande insatser för att slippa medicinering av djuren.

I odlingen används inga kemiska bekämpningsmedel. Istället används förebyggande metoder såsom planerad växtföljd.

I produktionen används försiktighetsprincipen, vilket bland annat innebär att genmodifierade organismer inte får användas.

Transportleden i livsmedelkedjan ska ha infört miljöledningssystem för att skona miljön.

De viktigaste miljöfördelarna med KRAV-godkänd produktion (enligt undersökning av SLU):

- ekologiskt lantbruk läcker inte kemiska bekämpningsmedel till yt- och grundvatten.
- ekologisk produktion gynnar den biologiska mångfalden.
- ekologisk produktion begränsar läckaget av näringsämnen.

Certifierad ekologisk produktion

För att du ska kunna få sälja dina produkter som ekologiska, krävs att din odling och djurhållning är kontrollerad och certifierad av godkända kontrollorgan.

I Sverige har vi Arenea Certifiering AB (KRAV:s dotterbolag) och SMAK AB som är auktoriserade kontrollorgan.

Arenea får certifiera enligt alla förekommande regelverk inom hela livsmedelsområdet. SMAK är godkänt för certifiering av ekologisk produktion enligt villkoren i EU men inte enligt KRAV:s regler.

Ekologiska varor

Efterfrågan på ekologiska produkter ökar varje år. Mellan 1999 och 2004 hade ekologisk mjölkproduktionen ökat från 3,9 % till 6,4 % per år. Idag styrs utbudet av ekologisk mjölk av efterfrågan. Statistiska centralbyrån (SCB) har gjort en undersökning "Attityder till ekologiska livsmedel", åt Jordbruksverket. Drygt hälften av hushållen svarar att de för vissa eller de flesta livsmedel föredrar ekologiska livsmedel framför de icke-ekologiska. Det bådär gott för framtiden inom ekologisk produktion.

Ekologiska kalvar på bete.

Ekologiska producenter på fältet.

Ekologiska dikor i Märserum

Pernilla Clemedtson

Utanför Åryd i Karlshamns kommun ligger Märserum och där har Pernilla Clemedtson sitt lantbruk. Gården är på 500 hektar med 90 hektar åker och 60 hektar betesmark och resten skog. Inriktningen är dikobesättning med slutuppfödning av alla kalvar.

När Pernilla tog över gården efter sin far 1997 började hon genast karensåren och 1999 var hela gården med i KRAV. På gården arbetar två heltider i snitt. Tidvis är det fler personer i omlopp när det ska göras någon speciell insats.

Varför ekologisk?

För Pernilla har det alltid varit självklart att satsa på ekologiskt. Det är viktigt att ha en människo-, djur- och miljövänlig produktion. I grunden är det alltså de ideologiska skälen som fått Pernilla ekologisk, men självklart spelar möjligheterna till en bra ekonomi en stor roll. Det går inte att bara göra något av ideologiska skäl, det måste gå runt också.

Växtföljd

Vallen är den viktigaste grödan på gården eftersom det är den som försörjer djuren med mat.

Den vanligaste växtföljden är:

- Korn
- Korn + insådd
- Vall – bra åkrar ligger i tre år

Kornet och dess halm används till foder i vanlig form eller som helsädes-ensilage.

Insåningssåret skördas kornet som helsädesensilage eftersom det ger förutsättningar för en bättre etablering av vallen. På vissa av dessa bitar tas en sen vallskörd redan första året. På gården finns några kombinationsvallar som först skördas en gång och sedan betas. Det är de vallarna som ligger i anslutning till de permanenta beteshagarna. Det är viktigt att ha en buffert om vädret blir mycket torrt.

Pernilla köper in konventionell halm till strö vilket är okej enligt KRAV:s regler. För näring till åkrarna används i huvudsak gårdens egen gödsel, men kompletteras med två lass kycklinggödsel varje år som plöjs ner i samband med sådd. Beroende på nya regler blir kanske detta inte tillåtet längre. Markkarteringen, som görs regelbundet, visar dock på att fosforhalten i marken börjar öka och därför blir det nog en minskning av inköpt gödsel framöver.

Ogräs

För att slippa ogräs är det viktigaste vapnet en bra och tät gröda som kommer igång snabbt. Då hinner inte ogräsen med utan kvävs eller kommer i så pass liten mängd att det inte stör grödan.

De jobbigaste ogräsen är tistlar och kvickrot. Värst är det på mulljordarna som är mycket populära hos kvickroten. Genom att kasa stubben fem gånger kan kvickroten knäckas.

Djuren

Pernilla har 60 stycken herefordkor och deras avkommor som föds upp till slakt. Skepparslöv åkeri hämtar korna till slakt och det fungerar mycket bra.

Djuren går till slakt vid 16 - 18 månader, så i juli - augusti skickas tjurarna. Kvigorna går oftast kvar tills de är två år och skickas i februari. Då kan de vara på gränsen till för små, men går de en tredje sommar blir de för feta.

Kalv av rasen Hereford. Rasen har anor från 1700-talets England.

Slaktvikterna på 275 kg är anpassat till tjurar och det är svårt att få upp kvigorna i dessa vikter utan att de blir feta och tappar i klassning. Nu har reglerna blivit bättre för merbetalning för kvigor inom KRAV. Det innebär att man får merbetalning inom ett större spann nu än innan.

På gården har man även några får vars viktigaste syssla är att hjälpa till att sköta betesmarkerna för att hålla igenväxningen i schack

Utfodring

Det är fri tillgång på grovfoder som gäller. Ensilaget körs in två gånger i veckan och det går 30 balar i veckan. Då blandas lite olika skördar så att djuren får ett väl sammansatt foder.

De gamla korna får bara ensilage och halm och håller ett gott hull på det. På hösten går de ute till november och

Rådet från KRAV är att fokusera på dem som bryr sig, nästa steg är de som är lite intresserade. Inte att argumentera med rabiata motståndare.

Ekologiska producenter tittar naturligtvis extra på det ekologiska utbudet i affärer. Pernilla tycker att butikerna måste ge mer plats åt det ekologiska och exponera dessa varor mer. Maxi i Ronneby är en affär som är bland de

Diko med kalv i stall med lösdrift.

klarar sig bra på bete och halm.

Ungkorna behöver mer energi så därför får de ensilage och kornkross. Det får även fjolårskalvarna och förstaårskalvare. -"Jag ger djuren kross två gånger per dag, säger Pernilla. Det ger ett bra tillfälle att se till att alla djuren är pigga och uppe på benen".

Ekobonde i butik

Pernilla är ekobonde i butik ibland. Ekobonde i butik är ett sätt för KRAV att visa konsumenten vad ekologiskt står för. Det innebär att man går en utbildning inom KRAV. Sedan står bonden i butiker ibland för att berätta om ekologiskt och svara på frågor. I affärerna blir det mycket prat för att bekräfta de redan omvända samt att ge en liten puff så att folk tycker det är okej att köpa lite ekologiskt.

främsta när gäller ekologiskt vad Pernilla har sett.

Tankar om framtiden

-"Alla måste arbeta mer för att påverka marknaden, anser Pernilla. Till exempel slakten som Swedish Meats. De borde kunna göra mer marknadsföring av ekologiskt kött. Även alla mellanhänder borde jobba för att marknadsföra ekologiska produkter".

-"Om vi tittar på den offentliga sektorn, fortsätter hon, talas det mycket om nationella miljömål och så vidare, men borde inte det offentliga ta sitt ansvar och köpa in miljöriktande råvaror"?

Ekologiska grönsaker levereras direkt hem

Hanna Andersson & GrönsakerDirekt

Hanna ute på åkern

Hanna Andersson är en ung tjej som tog studenten 2000. Sedan dess har hon arbetat i affär och varit utomlands som aupair. Hanna trivdes inte riktigt bra utan började fundera på att starta något eget. Eftersom hon är upp-
vuxen på en gård med grönsaksodling låg detta henne varmt om hjärtat. Hanna började fundera på att sälja grönsaker som pappa Anders odlade och kanske odla lite själv. Funderingar fanns på torghandel eller att starta upp GrönsakerDirekt i grannkommunen Ronneby.

Företaget GrönsakerDirekt startade 2000 sedan Anders Andersson och Sofia Stjernlöf varit med på en studieresa till Skåne med länsstyrelsen och där besökt ett företag som levererade grönsakskorgar till kunderna varje vecka.

Det var Anders och Sofia som tillsammans med Bosse Svensson startade grönsaksleveranserna. Från början gjorde de allt tillsammans sedan tog Sofia över allt mer och använde sig av Anders och Bosses produkter. När Sofia fick ett annat jobb blev det dock ingen tiden över för GrönsakerDirekt. Detta passade bra i tiden med Hannas funderingar.

Hon köpte företaget och tog över dess kunder. Dessutom inhandlade hon en bil och fortsatte köra ut grönsaker till kunderna. Det var cirka 80 kunder som följde med i flytten och dessa har Hanna nu utökat till 150 stycken. De flesta är vanliga familjer som prenumererar på en låda. Men hon levererar även en del till Coop och Maxi och har flera dagis på sin leveranslista.

Hur fungerar det?

Packning av potatis

Leveransveckan packar Hanna lådor måndag till onsdag och kör ut torsdag och fredag. Varorna levereras varannan vecka till kunderna. Varje måndag är leverans till dagis och butiker. Packningen sker oftast på söndagen. Under sommaren kan hon påverka priset genom att köpa grönsaker på rot och själv skörda om hon har tid. Hon köper in främst från Blekinges lokala KRAV-odlare.

Nu behöver hon fylla bilen fyra gånger för att klara en dags leveranser så en större bil, modell skåpbil står högt på önskelistan (den är nu inköpt och i drift).

Idag har Hanna 150 prenumeranter och hennes mål är att öka till 300 stycken. Då tror hon sig kunna klara leveranserna själv och få en rimlig förtjänst så att hon kan ta ut lön varje månad.

Bästa området idag i Karlskrona kommun är Bergåsa där det är många prenumeranter på ett litet område och lätt att köra och leverera. Trossö (centrum i Karlskrona) med sina 25 kunder är lite knepigare med enkelriktade gator och parkeringsförbud. Förutom i innerstan finns kunderna i Nättraby, Rödeby, Jämjö, Ramdala och Lyckeby. I dagsläget försöker hon ta emot alla kunder även om de bor lite avsides från hennes rutt med förhoppningen att det ska spridas till grannar och hon därmed får fler kunder

Arbetet har inneburit mer kunskaper om data än Hanna hade förväntat sig. Bokföringen har hon under första året skött för hand för att få grepp om hur pengarna rör sig men nu kommer hon att gå över till ett bokföringsprogram på data.

Vad finns i lådorna?

Allt i lådorna är KRAV-odlat och närproducerat. Det följer alltid med recept och tips vad man kan tillaga av veckans grönsaker. Och det står alltid angivet vem som har odlat vad. Det finns inte alltid produkter att få tag på i Blekinge utan ibland får Hanna söka sig till sina kontakter i Småland och på Öland. De produkter som används mest i Blekinge är sommarpotatis och morötter som kommer från Anders Andersson, vinterpotatis från Anders Åkesson, löken från Sofia Stjernlöf, och rågflingor, palsternacka och kålrot från Nils-Börje Nilsson i Hjärmsa.

Lådor för leverans

Hanna planerar och köper in för en leverans i taget. Då kan hon utnyttja kylrummet som finns på gården. Det är en förutsättning för att verksamheten ska fungera. På sommaren kan man skörda under en längre tid inför leverans och produkten håller sig ändå fräsch och på vintern utnyttjas kylrummet som lagring inför leveranser.

På sommaren ökar utbudet av grönsaker och det kan komma med lite speciella varor i lådan som kryddor, majs eller jordgubbar.

Den svåraste perioden att få ihop lådorna är under vårvintern då det kan vara lite besvärligt att hitta bra grönsaker eftersom det börjar tryta i lagren. Då är det bra att kunna

Ekologisk grönsaksmix

söka sig utanför länets gränser, eller pröva på lite udda produkter som rågflingor.

Vad händer i framtiden?

För att utöka verksamheten funderar Hanna på att vidga sin verksamhet till Ronneby men då måste hon lösa leveransen på ett smidigt sätt. Det finns även funderingar på att med reklamblad öka kundkretsen men det gäller att hitta rätt plats att satsa på.

Andra tankar på reklam är att få något företag att ge sina anställda en grönsakskorg i julklapp, några skulle säkert nappa på idén och stanna kvar som kunder.

Att vidareförädla några produkter finns också i tankarna när Hanna talar om framtiden.

Varför leverantör av ekologiska grönsaker?

Efter att ha jobbat i affär inser Hanna att det kan vara svårt för kunder att hitta bra ekologiska och närproducerade grönsaker, samtidigt som det finns en efterfråga och vilja från kunderna att köpa denna typ av varor.

Att det samtidigt är ett fritt jobb där man får vara ute mycket och planera sin tid själv gör att Hanna trivs.

-”Under sommaren kan jag välja hur mycket jag vill och

hinner arbeta eftersom då har jag möjlighet att köpa på rot och själv skörda”.

Hanna är mycket entusiastisk och glad över sitt företag, det riktigt sprudlar om henne när vi diskuterar hur man kan vidareutveckla företaget och hitta nya kunder.

Hanna har bestämt sig för att studera vidare. Det beslutet underlättades eftersom Märta och Kalle Johansson kommer att ta över GrönsakerDirekt från årsskiftet 2006/2007. Märta är syster till Hanna

Kalle och Märta Johansson

Ekologisk mjölk i Björketorp

Per Brunberg

Björketorps gård i Ronneby kommun är ekologisk mjölkgård där Per Brunberg har 130 mjölkkor med rekrytering av rasen röd SRB och någon enstaka SLB.

Efter en stor brand på gården 1998 planerades en konventionell återuppbyggnad och det hade kommit så långt att det var färdigritat, lite påbörjat och en del material inköpt. Då ringde de från KRAV och sa att de planerade en ekologisk mjölklinje genom Blekinge. De kontaktade Per eftersom han hade funderat lite i dessa banor innan och deltagit i några möten. Strax därefter ringer Arla och ville ha besked snarast om han tänkte ställa upp. Det blev snabba beslut och uppbyggnaden ändrade inriktning mot ekologisk produktion. Per anmälde sig till KRAV 2000 och började leverera mjölk 2002.

Gården har idag en anställd men Per jobbar mot att ha två anställda eftersom han tycker det vore optimalt att vara tre som har koll på djuren.

Varför ekologisk?

Den främsta anledningen att Per är ekologisk är bekämpningsmedelsrester i grundvattnet. -"När jag studerade på Alnarp 1981, säger Per, berättade en prefekt om ett vat-

Några av kvigorna.

tendragstest som startats och som planerades ligga för all framtid för att man skulle se hur vattendragsrecipienterna förändrades".

-"När testet började, fortsätter Per, hittades inget, men redan i början av 80-talet hittades bekämpningsmedelsrester i nästan alla vattendrag". Nu i dagarna (våren 2006) har undersökningar visat på 30 olika bekämpningsmedel i vattendrag.

För Per är vatten mycket viktigt, som han så riktigt säger så kan vi aldrig ersätta vårt vatten med något annat om vi förstör det. En orsak till att Per är så intresserad av vatten är att Ronneby kommun har en del av sin infiltration till sitt dricksvatten på gårdens mark och han är uppväxt med att ta hänsyn till vatten. En annan anledning till att han valde att bli ekologisk är att han är nyfiken och vill prova något nytt.

Växtföljd

Vallen dominerar växtföljden. Den börjar med spannmål med vallinsådd. Detta tar man som helsädesensilage i juni och putsar den nya vallen på hösten. Det ger mycket bra etablering av vallen eftersom den får stor del av sommaren och hela hösten att växa till. Vallarna ligger tre till fem år helt beroende på vad de ger. När mängd och näring enligt analyserna börjar svikta läggs vallen om. Är det dåligt med bete en torr sommar behövs vallarna till efterbete och då slits de naturligtvis ner snabbare. Till och med de mest konventionella ekomotståndarna har berömt Pers vallar. Och enligt honom själv har de inte blivit sämre sedan han började med ekologisk odling.

Per gödslar med egen gödsel på hemmagården. På gården i Tving köps kycklinggödsel in för att slippa långa transporter av egen gödsel.

Ogräs

Vallarna är ju sanerande och självklart är det ur ogrässynpunkt bra med mycket vall. Ser man till spannmålen så går det ju alltid att ensilera om det blir fel och mycket ogräs. För att ge spannmålen bra förutsättningar så ogräsharvar han i två- till trebladstadiet. Är det regn i flera dagar när det är dags att ogräsharva kan det bli helt fel, eftersom det är viktigt att komma ut precis vid rätt tid. -"Jag brukar köra i ett kryss, säger Per. Snabbt ska det gå. Jag kör så att jorden sprutar". I den konventionella odlingen som ogräsbekämpar med spruta så är många

konventionella odlare duktiga och har en bra timing. För även här kan mycket bli fel, det finns de som är ute i fel tid (regn, blåst mm) vilket gör att sprutningen inte ger någon effekt alls, så visst kräver även sprutning sin teknik.

-"Men hur vågar du bli ekologisk? Tänk om ogräset tar över"? Det är frågor som Per ofta får. Men som Per ser det kan man alltid gå tillbaka -"Fungerar det inte alls så får man väl ändra sig".

-”På mins fars tid odlades fabrikspotatis, berättar Per, men den sprutades inte för ogräs utan den harvades och kupades, harvades igen och kupades och när de började komma upp kupade man sista gången och det fungerade utmärkt. Det var när den moderna tekniken kom och alla hängde med fullt ut som en hel del gammal viktig kunskap missades. Även för konventionella odlare är det kanske inte bäst att spruta i alla lägen”.

Djur

Korna äter 15-16 kg TS per dag av grovfodret och ger i snitt 8 000 kilo/ko. Ett bra grovfoder är det viktigaste och det kompletteras med 3-5 kilo kross beroende på avkastning och laktationskurva.

Rekryteringsdjuren brukar kalva in vid 24 månader. Då vill Per att de ska vara pigga och välväxta djur som mår bra eftersom det är de som verksamheten ska bygga på i framtiden. Det uppnås genom att ge mycket kraftfoder vid 5-6 månaders ålder. Då blir det full fart på tillväxten och djuren blir pigga.

Seminering

Per seminarer själv och även hans anställda har gått seminaringskurs. Det sparar mycket tid för kommer seminören måste någon ändå vara med och visa och då går samma tid åt. Den som jobbar med djuren kan lättare avgöra när det är rätt tid och gör man semineringen själv kan man välja tid lättare än om någon kommer och ska utföra inseminationen. Självklart har de ovana en sämre teknik än en professionell seminör, men eftersom det blir en bättre tidpunkt så är det effektivare i längden ändå.

För att lyckas bättre med semineringen av korna har mjölkkningsavdelningen halkfria klinkergolvet. Då kan korna lättare utnyttja sitt naturliga beteende och vågar visa sin brunst. För att kolla brunsten på kvigorna har de försetts med transponder med aktivitetsmätare (en liten kula som rör sig när kon rör sig). Eftersom de spenderar så kort tid per dag hos kvigorna (1/2 h per dag) är det lätt att missa brunst. Med aktivitetsmätaren är det enligt andra användare lättare att pricka in rätt dag i förväg efter diagrammet över hur brunsten brukar infalla och hur lång den brukar vara. Transpondern tömmer sitt minne en gång per timme till en mottagare som sitter i stallet.

Framtidstankar

Pers ambition för framtiden är att bli ännu bättre. Det skulle vara kul att utöka men det finns för lite areal per ko i dagsläget, så för att kunna utöka skulle det behövas mer mark.

Däremot planeras det för ombyggnad till sommaren, spalten ska ut och gummigolv ska in. Han ska ta bort det 4,5 meter breda foderbordet där traktorn kört in fodret och gå över till att leverera fodret med takband för att undvika smuts på foderbordet. Då blir det plats över till en liggbåsrad och en meter bredare gångar. -”Miljön blir bättre för

korna, säger Per. De får möjlighet att undvika konflikter med sitt naturliga beteende”. -”Även liggmadrasserna byts ut, fortsätter Per, och det ska bli bättre inredning överhuvudtaget så att korna får det bättre och bekvämare”.

Per kör ut efter utfodringen.

-”Inom växtförädlingen tycker jag det är dags att byta spår och lämna den enkelspåriga avkastningsökningen. De bör satsa på tåligare sorter. Det är inte bara den ekologiska odlingen som har nytta av det. Med tåligare sorter kan även de konventionella odlarna spruta mindre”.

Tips till andra

Våga pröva något, låna till exempel grannens ogräsharv. Du behöver inte köpa hela konceptet direkt men du kan göra en insats genom att börja med något. Genom att ta några steg i taget blir inte omställningen så stor.

Läs artiklar! Titta på andra! Var nyfiken! Det kommer inte att bli liberalare regler när det gäller bekämpningsmedel så passa på att prova utan. Väx in i det! Känn dig för!

Ekologisk produktion har mer krav på tänk, men det är mer stimulerande när du märker att du klarar dig utan konstgjorda hjälpmedel.

-”Framförallt är det bättre att ta chansen nu när samhället sponsrar och vill hjälpa till än när vi i framtiden kanske blir tvingade att klara oss utan vissa konventionella hjälpmedel, avslutar Per”.

SRB = Svensk röd och vit boskap. Rasen har sitt ursprung i raserna röd svensk boskap och svensk ayrshire.

SLB = Svensk låglandsboskap. Rasen har sitt ursprung i boskap importerade från Nederländerna och Tyskland

TS = torrsbstans. Gröna växter består ungefär av 80 % vatten och 20 % TS. Färdigtorkat hö har TS-halt kring 85%.

Ekologiska lamm betar skärgårdsö

Iris & Anders Bergh

Längs med kustbanan i västra Nättraby ligger Anders och Iris Berghs gård där de bedriver sin ekologiska lammproduktion. Det är Iris föräldragård som funnits i släkten sedan 1854. Gården består av 8 hektar åker och 30 hektar betesmark varav en stor del utgörs av en skärgårdsö, Ramsö.

Iris med en av de 50 tackorna.

Iris och Anders tog över gården 1981 och skaffade då fåren. Det är totalt 50 tackor. Det började med pälstackor som senare har korsats med Dorset för att få bra köttlamm

Paret Bergh har varit ekologiska nästan hela tiden sedan de tog över gården. Det var dock först för tio år sedan när de tog tillbaka en del utarrenderad mark som skötts konventionellt som de gick med i KRAV.

Varför ekologisk?

Kretsloppstänkandet är naturligt både för Iris och Anders så det var självklart att de skulle utnyttja gårdens resurser i första hand och när de inte såg något behov av konstgödning eller bekämpningsmedel blev de helt naturligt ekologiska.

Det finns ingen anledning att köpa in konstgödsel och bekämpningsmedel om man inte behöver det.

All extern påverkan på naturen ger sura efterverkningar och Anders och Iris vill inte vara delaktig i att förstöra naturen.

Åker och vall

Det är framförallt vall som odlas på gården. Växtföljden är i princip fyraårig, men det varierar lite efter hur vallarna mår och var behoven av att lägga om vallen finns. De flesta år tas två skördar och sedan efterbetar djuren vallen. Rastfållan, som djuren använder under vintern, plöjs varje år, den gödglas när djuren går där och blir även upptrampad.

Gårdens gödsel läggs på de åkrar där vallen ska läggas om. Det brukar ge en lagom mängd näring för gårdens behov. När det blir för mycket kväve till vallen gynnas bara gräsen och fåren löper större risk för mineralstörning såsom kalciumbrist än om man har en örtrik vall.

Markkartering gjordes på gården för några år sedan, då såg det bra ut och det finns en bra balans på gården.

Den nya vallen sås in i en havre/ärt-blandning som skördas som ensilage. Om det behövs putsas den nya vallen på hösten, vilket ger näring åt vallen. Däremot tas inte någon vallskörd första hösten.

Vallskörden ligger på cirka 100 rundbalar per år. Torkan kan vara besvärlig eftersom gården inte har någon bevattning. Ibland kan det vara lite problem att få ensilaget att räcka hela året men man planerar sina betäckningar och förväntat antal lamm efter hur bra skörden blivit. På detta sätt uppnår de en balans i sin produktion. Just balans är det viktigt att sträva efter, som KRAV-producent.

Ogräs är inget större problem på en gård med så pass mycket vall. Ligger vallarna lite för länge kan det bli lite problem med maskrosor.

Betesmarken

Betesmarkerna utspridda, några ligger runt själva gården, några i Skillingsmåla och sedan finns ön Ramsö. Tackorna körs ut med vanlig båt med fyra till fem tackor per vända. Djuren är vana att åka båt och tycker det är okej.

Beteshygien är A och O för lammproduktion på bete. Genom att planera sina betestider och låta lammen gå på de renaste betena klarar de sig bra undan parasiter. Det är av största vikt att lammen har parasitfritt primörbete vid de första tre veckorna och även vid avskiljning från tackan.

Genom att låta tackor beta på vallarna så minskar parasittrycket och då kan lammen gå där med några års mellanrum. Eftersom äldre tackor har hunnit bygga upp ett immunförsvar mot parasiter avger de inte larver i samma utsträckning som lamm som inte hunnit bygga något immunförsvar ännu.

Foder

Iris och Anders är väl medvetna om vikten av att veta vad de har för ensilage så därför testas ensilaget. I början testade de varje år men nu har de lärt sig ungefär hur man ligger till och nöjer sig med en bekräftande analys då och då.

Har man en låg halt av växttråd i ensilaget till fåren kan de äta fler kilo och då får de protein så att det räcker. Tackorna äter mer än 2 kg ts av ensilaget per dag, därför klarar man alltså proteingivan bra med ensilaget men för att få tillräckligt med energi ges korn och betför. Det köps in när det behövs tillsammans med mineraler. Eftersom

man själv inte odlar spannmål köper man även in halm för strö.

-”Ska du köpa in spannmål för att komplettera ensilaget är det viktigt att du skapar kontakter, påpekar Iris. Utbudet av KRAV-odlad spannmål är inte så stort ännu i Blekinge”.

Djur

-”Jag valde pälsfären, säger Iris, för att de har bra moder-egenskaper och är lättskötta. Jag syr egna kläder och säljer en del plädar vilket underlättade valet av pälsstackorna”. Under den tiden när pälspriserna gick ner satsade Iris och

mer mark, helst nära gården.

-”Ett lokalt slakteri står högt på önskelistan, säger Iris, eftersom det är tråkigt att behöva skicka sina djur så långt som till Kävlinge. Och, fortsätter hon, det hade varit roligt att kunna sälja köttet lokalt för det finns många i närområdet som vill köpa direkt”.

Tips till andra

Våga prova på att bli ekologisk, har du mycket vall är det inte så stor skillnad. Med djur och vall blir det naturligt med ekologiskt.

Ett svart får i den grå flocken.

Anders mer på att producera lamm för köttproduktion. För att få lite tidigare lamningar och bättre köttansättning på lammen så korsades pälsfären med Dorset och Texel. Korsningarna ger tidiga lamningar i januari med målet att bli slaktmogna under våren. Nu när pälspriserna gått upp igen kommer de att ha mer rena pälslamm som föds i april och slaktas på hösten.

Slakt

I dagsläget slaktas 80 till 90 lamm per år hos Swedish Meats i Kävlinge. För att slakteriet ska hämta ekologiskt krävs det att minst 18 lamm levereras samtidigt. Detta gör att de måste samarbeta med en annan ekologisk lammproducent för att få till tillräckligt många att skicka varje gång. Det innebär naturligtvis lite mer besvär men det är tur att det går att lösa genom att hjälpas åt.

Framtidsplaner

Iris som har huvudansvaret för djuren hade gärna haft fler djur. De byggnader man har idag räcker till 65 tackor, men det hade varit roligt med 150. Självklart hade man behövt

Pälsfår är namnet på den dominerande fårrasen i Sverige. Rasen är svensk och har avlats fram ur rasen grå lantrasfår.

Dorset härstammar från England och rasen finns i två varianter - med eller utan horn.

Texel härstammar från ön med samma namn i Nederländerna.

Betesmarken på Ramsö.

Ekologisk Simmental i Inglatorp

Torsten Palmgren

Torsten och några simmentalkor.

Gården som Torsten Palmgren tog över efter sin far på 80-talet ligger norr om Karlskrona i Inglatorp. Gården har 55 hektar åker, 25 hektar bete och en del skog. Gårdens omläggning till KRAV påbörjades 2002 och 2005 anmäldes de sista åkrarna.

Djuren anmäldes till KRAV 2003 då det fanns tillräckligt med karensfoder för att klara djurens försörjning. Omlägningsplanen var på fem år där halva arealen lades om första året. Planen var att lägga om några åkrar i taget men det snabbades på och efter tre år var hela arealen omlagd.

Gården har dikor och föder själv upp kalvarna till slakt

Varför ekologisk?

Det började med Hushållningssällskapets inspirationsdagar med föreläsningar om ekologiskt. När Torsten hörde Ingela Lövquist tala om ekologisk produktion väcktes hans intresse. Med så pass liten åkerareal insåg han att det inte fanns någon ekonomi i att odla spannmål utan att investera i en tork och mer areal. Därför kom de ekologiska inspirationsdagarna rätt i tiden. Det kändes roligt att pröva något nytt när man drivit jordbruket likadant i snart 20 år.

Även insikten om att det ligger en del i miljötänket och att det finns efterfrågan på ekologiska produkter för ett merpris vägde in. Som en extra bonus var det självklart skönt att slippa spruta. En förbättrad ekonomi var naturligtvis en grundläggande förutsättning.

Om ekonomin har blivit så bra som önskat vet han inte riktigt ännu. Torsten har inte räknat på det men fing-

ertoppskänslan säger honom att han ligger bra till.

Växtföljd/Jordar

Gårdens åkrar består mestadels av svagt leriga mojordar med inslag av fläckar med styvare lera och mulljord. Här har han en enkel växtföljd eftersom det han behöver är foder till djuren:

- Havre med insådd
- Två till tre år med vall
- Vårkorn

Havre/ärt tas som helsädesensilage i juni och insådden putsas på hösten. Vallarna är klöverrika. Torsten lägger på djupströgödseln på hösten och vårplöjer sedan innan vårgrödorna sås. Det finns gott om kväve för grödan på våren.

Efter sådd blindharvas kornet och med två harvningar efter uppkomst så klarar han att hålla undan ogräsen bra. Kornet brukar ge tre och ett halvt till fyra ton, vilket Torsten är nöjd med.

Torsten har provat med fånggröda i vårkornet men det blev lite problem med kvickrotten som uppförökades i fånggrödan. Nu utnyttjar han istället hösten till att bearbeta stubben

Kohage i Inglatorp.

några gånger för att hålla kvickrotten i schack.

Ännu så länge har han klarat sig undan tistel som han tror är det ogräs som det kan löna sig att gå ut och handplocka. Han har ingen höstsådd eftersom han är orolig för åkerven, som trivs i höstsådda grödor.

De första vallarna gick lite snett för att vallfröblandningarna innehöll för mycket klöver. År för år har tillverkarna minskat klövermängden och Torsten blandar i en

del rajgräs.

Vallarna skördas i regel två gånger, men enstaka år kan det bli tre. Han försöker ta en tidig förstaskörd för att få bra med protein till tjurarna, men har märkt att det blir för kraftigt för korna så i år (2006) tänker han dela förstaskörden och ta den ena tidigt och den andra halvan lite senare så det blir lite mer växttråd och lägre proteinhalt.

Torsten tar även lite hö från förstaskörden eftersom det är ett bra komplement i foderstallet. Eftersom han har lite för mycket mark för det antal djur han har så blir det ganska extensiv produktion med några skiften i träda. Det innebär att han kan putsa någon av vallarna istället för att ta andraskörd om han anser sig ha fått in tillräckligt med foder.

En del ensilage och spannmål säljer han när någon frågar men det är ingen stor del.

Djuren

På gården finns 30 dikor av rasen Simmental. Simmental har funnits på gården sedan början av 80-talet. Torstens far slutade med sina mjölkkor för trettio år sedan. Då korsade man de gamla mjölkorna (SRB) med Hereford och fick fina kalvar men var inte helt nöjda så man såg sig om efter en annan ras. Då tittade man på Charolais och Simmental; det avgörande blev att man tyckte Simmental verkade vara en ras som växer bra och dessutom är de vackra att se på.

Några gånger har Torsten använt Aberdeen Angus till kvigorna för att de ska få mindre kalvar. Det har inneburit lättare kalvningar men när dessa kalvar växte upp blev det fettavdrag på tjurarna när de gick till slakt. Dessutom blir det problem med rekryteringen när inte alla kvigor är renrasiga. Så nu har han återgått till att använda Simmentaltjur till alla djuren.

Tjurarna blir slaktmogna lika snabbt som innan omläggningen till ekologiskt. Med den traditionella uppfödningen fick tjurarna Galant i rekommenderad giva och troligen kunde de inte tillgodogöra sig allt protein. Med den ekologiska utfodringen med fri tillgång på ett bra ensilage och komplettering med kornkross så kommer tjurarna upp i 350 kg slaktvikt på 13-14 månader.

Ett litet bekymmer i nuvarande stall är att alla korna

går i en grupp. Detta kan innebära problem eftersom alla har olika foderbehov.

Byggnader

Torsten har byggt om sitt gamla mjölkstall där han tidigare hade tolv uppbundna dikor. Logdelen gjordes om till ligghall där det idag finns en djupströbädd. Utanför huset finns en gjuten platta utan tak med två foderhäckar.

Djuren har fri tillgång till grovfoder. Den gamla delen av stallbyggnaden är ombyggd till två boxar för tjurarna och ungvigorna. Tjurarna har en platta med tak utanför där de har sin foderhäck.

Framtidsplaner

Torsten funderar på att bygga ett nytt stall så att han kan utöka från 30 till 50 di-

kor vilket är vad gården kan hålla. Nu går växtodlingen lite på halvfart eftersom han inte riktigt behöver all befintlig areal idag.

Att kunna sälja köttet lokalt är ett önskemål som ligger rätt i tiden med närproducerat kött.

Tips till andra

Det är inget jättesteg att gå över till ekologisk produktion ifall du har dikor.

Att ha någon att prata med för att få inspiration och råd är jätteviktigt.

Tänk på att vara rationell även som ekologisk.

Simmental är en köttras med ursprung i Schweiz.

Ekologiska grönsaker på Ramdalaslätten

Anders Andersson

På Ramdalaslättens norra ände ligger Anders och Anna-Karin Anderssons gård i Berntorp. Den består av 40 hektar åker och 80 hektar skog. En fjärdedel av åkermarken är arrenderad. Här odlas det KRAV-godkända grönsaker.

Mangårdsbyggnaden i Berntorp.

Växtföljd

Den växtföljd som gården haft sedan omläggningen är: Gröngödsling; Sockerbetor; Grönsaker; Havre/ärt med insådd, 10 hektar av vardera.

På de 10 hektaren grönsaker odlas: 5 hektar morötter kontraktodlade till Nyskördade morötter AB i Fjälkinge; 3 hektar potatis; 2 hektar övrigt; morötter till knippe, rotpersilja, majs, lök (gul, röd, purjo), rödbetor, palsternacka, kålrötter, kryddor och i sommar ska de testa lite sallad också.

Tidigare erfarenheter har visat att enbart havre till mognad innebar att det blev problem att få igång insådden som ska bli gröngödsling året därpå på grund av försommartorkan.

Det går mycket bättre med havre/ärt som tas till ensilage lite tidigare och ger insådden chans att komma igång. Havre/ärt-skörden säljer Anders på rot till grannen som ensilerar den.

Gröngödslingen putsas tre till fyra gånger under säsongen. Tidpunkten styrs av ogräsen på skiftet, framförallt tistel som slås när man skönjer blå knoppar på tisteln. Då finns det mesta av näringen ovan jord och rotsystemet utarmas genom att slå av den upprepade gånger i detta stadiet.

Gröngödslingsåret innebär att rotagräsen utarmas och jorden gödglas

Tidigare har Anders haft sockerbetor efter gröngödslingen eftersom det är en näringskrävande gröda. I dagsläget har Anders och resten av Blekinge mist sina kontrakt på ekologiska sockerbetor, så hur växtföljden ska se ut i framtiden är osäkert. Det funderades i flera olika banor under våren 2006. Det enklaste är att låta gröngödslingen ligga i två år. Första året kan skörden säljas som foder och andra året utnyttjas den för att gödsla jorden inför odling av grönsak. Andra alternativ som övervägs är spannmål eller raps.

Jordar

Jordarna närmast gården är mycket lätta och kräver bevattning, lite längre söderut ner mot E22:an blir jordarna lite styvare och har klart bättre vattenhållande egenskaper men kan å andra sidan vara lite sämre till grönsaker. För att hålla koll på näringsinnehållet i marken linjekarterar Anders jordarna vart fjärde år. Här syns en trend med ökad fosfor och minskat kaliuminnehåll i jordarna.

Gödningen innan sockerbetorna har varit kycklinggödsel och det är förklaringen till det förändrade näringsinnehållet eftersom kycklinggödsel ger höga fosforhalter.

Anders i morotslandet.

Kontraktsodling av morötter

Anders odlar 5 hektar kontraktsmorötter till Nyskördade Morötter AB i Fjälkinge. Här har arbetet delats upp så att Nyskördade Morötter AB fräser före sådd, precisionssår så att ingen gallring krävs, flammor och skördar morötterna.

Anders jobb är att ta bort ogräs och att vattna. Flammningen tar de flesta ogräsen i början, sedan körs med en gurksvävare som tar nio rader. På den ligger tre till sex personer beroende av hur mycket ogräs det är. Här gäller det att ha nätta flinka fingrar eftersom både plantan och ogräsen är mycket små. Vanligen är det hälften studenter från Litauen och hälften svenska ungdomar som jobbar med detta.

Arbetskraft

Arbetar på gården gör familjen och på sommaren fyra litauer och fyra svenskar. Detta är ett genomsnitt av vad som krävs, ibland är det mycket arbete och ibland är det lugnt. Specialodlingar kräver rätt arbetskraft i rätt antal och i rätt tid. Som exempel kan nämnas att kontraktsoodlingen med morötter kräver cirka 150 manstimmor/ha.

När Anders går omkring bland grödorna gör han snabba överslag. Är det idé att rensa om ogräsen vuxit för långt? Vad kostar rensningen och vad ger grödan? Snibbar och hörn som sticker ut utanför de långa raderna är oftast lönsammare att fräsa upp än att lägga möda på att rensa.

Anders har mest litauiska studenter som jobbar hos honom några veckor på sommaren.

Det är även en del litauiska kvinnor som kommer över på sin semester och jobbar här, de ser det som avkoppling när de får rå sig själva, vara ute, samt att de får jobba lite med händerna och samtidigt får de ett starkt bidrag till familjens ekonomi.

Anders får ofta frågan om KRAV-odlingen är beroende av utländsk arbetskraft. -"Är det inte dyrt med så många anställda och vad betalar du?" Anders som är en fundersam man har nog tänkt en hel del över detta. -"Jag brukar, svarar Anders, säga så här när någon frågar: Ingen är så stor att

man inte är beroende av andra, inte ens Bush eller Reinheldt. Jag är beroende av litauiska studenter. Jag tycker att min utgift till de litauiska studenternas löner är trevlig att betala eftersom jag vet hur viktig den är för dom. De har inget studiemedelssystem i Litauen och efter en sommar i Blekinge klarar de ett års studier i Litauen".

-"Fördelen med utomnordisk arbetskraft, fortsätter Anders, är att de vill gärna arbeta sju dagar i veckan, men det får de inte. De behöver en ledig dag i veckan".

Avsättning - GrönsakerDirekt

Anders odlar både färskpotatis och vinterpotatis samt en del primörer och nischgrödor. Anders och hans dotter Hanna som driver GrönsakerDirekt har en öppen dialog om vilka grönsaker som ska odlas och det styrs till stor del av vad GrönsakerDirekt vill ha.

En stor investering som Anders gjort är kylrummet som till 80% utnyttjas till morötter. Det är mycket praktiskt när man skördar på sommaren.

Varför ekologisk?

Denna fråga måste Anders ha fått många gånger, men han blir tyst, funderar och berättar: "Detta är en vanlig fråga som ofta följs upp av följdfrågan, var det ideologiska skäl eller ekonomiska?"

För att förstå tar vi det från början.

Anna-Karin och Anders gifte sig 1970 och övertog då föräldragården sedan flera generationer. Det var 40 hektar odlad mark och 80 hektar skog. Anders drev ett konventionellt kreaturslöst lantbruk med fabrikspotatis och spannmål, enstaka år med raps om det var lämpligt.

Det ensidiga traktorkörande under växtodlingssäsongen varvade han med skogsarbete på vintern. Men den otränade kroppen efter sommarens traktorkörning som kastades ut i skogsarbete ledde till ryggproblem. Samtidigt, i slutet av 80-talet insåg Anders att gården som han drev den då, inte var hållbar utan storleksrationalisering och utan skogsarbetet. Här kunde Anders valt att köpa eller arrendera mer mark, kanske börja med broiler eller något annat. Anders tittade istället på den övriga arbetsmarknaden och insåg att för att slå sig in där behövdes utbildning.

Han började läsa in gymnasiekompetens på komvux i början av 90-talet. Detta ledde till många nya insikter. Naturkunskapen gav kunskap och insikt om att konventionellt jordbruk inte är hållbart för naturen i längden och dessutom finns det konsumenter som är villiga att betala mer för KRAV-odlade produkter.

Under studietiden träffade han många människor från andra yrkesgrupper och insåg att det finns problem inom alla yrken. Detta

Anders med dottern Hanna.

Mangold härstammar från den vilda strandbetan.

Andra namn på Mangold är bladbeta, romersk spenat eller spenatbeta.

Det är bladen och stjälken som används på växten. De kan kokas på samma sätt som spenat respektive sparris. Späda blad kan användas som råsallad.

Mangold har kort hållbarhet och bör förvaras vid två till fyra plusgrader.

Mangold.

innebar att han såg fördelarna med att vara bonde. Här började tanken växa fram: ”KRAV är kanske lösningen för min gård”?

När han då hittat en lösning där han inte behövde lämna gården så var det inte svårt att satsa på det. KRAV-odlingen blev en realitet och nu startade den sexåriga övergångsperioden.

Ett stort stöd tycker Anders att han fick från Väinö Håkansson på Lantbruksenheten som stöttade honom i beslutet trots att Väinös arbetskamrater inte var så positivt inställda till ekologiskt på den tiden.

Anders ser det som att det är två steg man måste ta för att bli ekologisk lantbrukare.

Steg 1: Man måste bryta med det gamla. Detta stadiet hade Anders redan passerat när han tänkte ekologiskt första gången eftersom han tidigt insåg att hans sätt att driva jordbruket inte höll i längden och därför hade han bestämt sig för att lämna det gamla.

Steg 2 Våga prova det nya.

Även ekologisk odling kräver bevattning.

Tips till andra

Det är viktigt att du räknar på det så att det går ihop ekonomiskt samtidigt som du med hjärtat måste tro på en ekologisk ideologi. Denna kombination är nödvändig, oftast får du bättre ekonomi när du lyckas men tron måste finnas.

25 % ekologiskt i offentlig förvaltning

Tjugofemprocentsmålet

Enligt regeringsbeslut den 16 mars 2006 ska den offentliga sektorn inriktas mot att senast 2010 köpa 25 % ekologiskt producerade livsmedel.

I skrivelsen "Ekologisk produktion och konsumtion - Mål och inriktning till 2010" redovisar regeringen sin bedömning av målen för ekologisk produktion och inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor till 2010. Regeringens bedömning är att den certifierade ekologiska odlingen vid utgången av 2010 minst bör uppgå till 20 % av landets jordbruksmark.

Den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare bör öka markant. Slutligen bör den certifierade produktionen av griskött och matfågel öka kraftigt.

I samband med detta startade Ekomat.nu som är ett projekt som drivs i Småland, på Öland, i Blekinge och i vissa stycken Halland sedan sommaren 2005.

Miljöresurs Linné är initiativtagare och projektägare och har två personer som på deltid arbetar med olika inslag i projektet.

Eftersom det är angeläget att öka konsumtionen av ekologiska produkter, det vill säga skapa efterfrågan, har projektet siktat in sig på den offentliga sektorn. I nästan alla län är det landsting och kommuner som köper de största mängderna livsmedel. Det betyder mycket om just dessa inköp blir mer ekologiska.

Projektet har fått och får ekonomiskt stöd av Jordbruksverket och flera länsstyrelser, regionförbund, landsting samt Agenda 21 Halland. Många utmaningar finns.

Projektet vill:

- öka efterfrågan av ekologisk mat
- inspirera, invitera och utmana de stora offentliga livsmedelsinköparna inom kommuner och landsting till dialog och ansvar för ekologisk konsumtion i regionen
- hämta inspiration av framgångsrika kommuner och regioner i landet
- öka livsmedelsproduktionens bidrag till att förverkliga länens miljömål och tillväxtprogram
- stärka lantbruket, livsmedelsföretagen och besöksnäringen genom de mervärden som skapas av en ökad produktion av ekologisk mat
- öka utbud och tillgänglighet av ekologiska livsmedel från regionen
- skapa en bredare förståelse om vad valet av ekologisk mat betyder för regionens utveckling

Under hösten 2006 har det erbjudits ett brett utbud av kurser och konferenser för politiker, kostchefer, skolmåltidspersonal och andra. Successivt byggs hemsidan (ekomat.nu) ut - just nu i anslutning till en reklamkampanj i TV och dagstidningar. Hela 2006-07 kommer olika aktörer att kunna synas gratis på hemsidan för att i "skyltfönstret" visa upp sina produkter och därmed underlätta för intresserade att hitta fram till den producent eller distributör som har rätt mängd livsmedel av viss typ vid visst tillfälle.

Detta innebär att det kommer att bli en ökad efterfrågan på ekologiskt producerade varor.

Ska denna efterfrågan fyllas med importerad mat eller vill **du** vara med och producera ekologiskt för ditt län?

På väg mot nya mål?

Fler av Blekinges ekologiska naturvårdare

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

SE-371 86 Karlskrona
Telefon 0455-870 00
E-post: lansstyrelsen@k.lst.se
www.k.lst.se